

ІНТЕГРАЦІЙНО-ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІТНЕС-ТРЕНЕРІВ

Оксана Корносенко,
Павло Хоменко

У статті уточнено зміст понять «диференціація» та «інтеграція» в контексті підготовки майбутніх фітнес-тренерів; охарактеризовано низку провідних ознак інтеграційної системи підготовки фахівців цього напрямку: системність, цілісність, структурність, функціональність. Розроблено структуру інтеграційно-диференційованого підходу до професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів. Установлено, що диференційований складник підходу полягає в розподілі навчальних дисциплін на більш значущі для діяльності фітнес-тренера та менш вагомі (загальноосвітні, загальнопрофесійні і спеціальні професійні); у розподілі дисциплін у навчальному плані між семестрами за принципом послідовності – від загального до конкретного, від абстрактного до практичного, аналітичного. Виявлено, що інтеграційний складник підходу міститься в поєднанні змісту дисциплін різних циклів підготовки в єдину структурно-логічну схему підготовки фітнес-тренерів та об'єднанні окремих тем загальнопрофесійних і спеціальних професійних дисциплін.

Ключові слова: інтеграційно-диференційований підхід, професійна підготовка, майбутні фітнес-тренери.

Постановка проблеми. Сучасні умови життя людини істотно вплинули на зміст поняття «професія». Нині на першому плані – не сукупність професійних умінь, а діяльнісно-організаційна здатність людини до аналізу й удосконалення власного професійного рівня, оволодіння новими знаннями, швидкого виявлення та розвитку професійних здібностей, розширення меж професійної діяльності з урахуванням запитів суспільства і ситуації на ринку праці. Підготовка фітнес-тренера, як і будь-якого іншого фахівця «нового типу», потребує розробки гнучкої моделі, заснованої на сучасних методологічних підходах, які б відображали вимоги суспільства до рівня підготовленості випускників, в основі якої лежать глибокі знання, практичні уміння та навички загальноосвітнього і професійного характеру, мотивація, загальна та фізична культури, ініціативність, креативність тощо.

Тлумачення поняття «методологія», загальні тенденції упровадження сучасних методологічних підходів у практику підготовки фахівців різних спеціалізацій активно досліджують такі учені як І. Грязін, Н. Іпполітова, Л. Кравченко, Г. Рузавін та ін. [2; 4; 5; 8]. Утім, питання застосування методологічних підходів у процесі підготовки майбутніх фітнес-тренерів не отримало належної уваги, оскільки ця проблема є новою, а отже – актуальною.

Мета дослідження – обґрунтувати наукові основи застосування інтеграційно-диференційованого наукового підходу до професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів.

Розгляд інтеграційно-диференційованого підходу до професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів потребує окремого дослідження диференційованого та інтеграційного методологічних підходів. У вітчизняній і зарубіжній психолого-педагогічній науці проблема застосування диференційованого підходу достатньо

вивчена. Її досліджено в різних аспектах, а саме: висвітлення рівнів, форм і видів диференціації та її навчально-методичного забезпечення, змісту та методів діагностики розвитку дітей і студентів; використання диференційованого підходу у фізичному вихованні молоді та ін. Закономірно, що цією проблемою цікавилася велика кількість науковців: С. Абольянінова, А. Аксьонова, Н. Баглаєва, А. Богопольский, О. Бугайов, Н. Волкова, М. Карченкова, Л. Кравченко, О. Корсакова, Л. Новикова, П. Сікорський, І. Унт, А. Цюс та ін. [5; 9].

У контексті нашого дослідження диференційований підхід будемо розглядати як умову організації навчального процесу. Диференціація навчання у ВНЗ є ефективним засобом забезпечення індивідуалізації навчання студентів, який передбачає самостійний вибір ними способу засвоєння навчального матеріалу, дає змогу об'єктивно визначити рівень підготовки, а також удосконалити знання, які найбільше відповідають їхнім інтересам і потребам. Сутність диференціації полягає у відкритості та варіативності навчання, різноманітності методів, засобів і форм організації навчальної діяльності шляхом заходів, які забезпечують кожному студентові засвоєння знань та умінь на межі його можливостей. Успішність і результативність диференційованого навчання зумовлюються конкретними завданнями кожного етапу підготовки, шляхами їх розв'язання, врахуванням особливостей студентів і майстерністю педагогічних працівників.

Під диференціацією в підготовці майбутніх фітнес-тренерів розуміємо розподіл навчальних дисциплін за напрямками «Здоров'я людини» і «Фізичне виховання» на основі принципу ієрархії – від більш значущих для спеціалізації фітнес-тренера до менш вагомих. Згідно з цією концепцією, всі навчальні дисципліни, що викладаються з метою підготовки майбутніх фітнес-тренерів, розподіляємо на загальноосвітні, загально-професійні і спеціально-професійні. Крім того, зміст дисциплін зумовлений логікою розташування їх у навчальному плані між семестрами за принципом послідовності – від загального до конкретного, від абстрактного до практичного, аналітичного. Відповідно до сучасних дидактичних вимог, композиція змісту навчальних планів передбачає безперервність і наступність освоєння навчального матеріалу, вивчення спочатку дисциплін переважно загальноосвітнього спрямування, а потім узагальнювального характеру та поглибленої фахової підготовки. Такий підхід створює завершену університетську систему освіти, а комплекс оптимальних педагогічних умов забезпечує майбутнім фахівцям виявлення й реалізацію творчого та інтелектуального потенціалу, наукових інтересів, фізичних можливостей, формування професійних компетенцій, що відповідають вродженим задаткам, здібностям, схильностям і потребам студентської молоді.

Інтеграційні процеси в професійній освіті останніми роками займають провідну позицію, оскільки успішна їх реалізація забезпечує якісну освіту, конкурентоздатність та спроможність кожної людини самостійно досягати різних життєвих і професійних цілей, розвивати творчі здібності та потенційні можливості, творчо самостверджуватися в різних соціокультурних сферах. Інтеграційний підхід у науці не новий, але в світлі реформаційних перебудов у системі вищої освіти, а саме: зменшення аудиторних годин, потреба в посиленні міждисциплінарних зв'язків та активізації пізнавальної діяльності студентів, створення оптимальних умов для навчання та розвитку їхнього професійного, творчого мислення, проблема його упровадження набуває все більшої актуальності.

Поняття «інтеграція» (від лат. «повний, цілісний») – це створення нового цілого на основі виявлення однотипних елементів і частин із кількох раніше розрізнених одиниць (навчальних предметів, видів діяльності тощо). Із позиції педагогічної науки, інтеграція – це процес взаємопроникнення різних наук, об'єднання в єдине ціле

раніше ізольованих частин, унаслідок чого основні компоненти дисциплін синтезуються в цілісну систему [7].

В Україні сформувалася ціла низка наукових напрямів вивчення теоретичних основ інтеграції. Провідні з них: напрямок визначення структури інтегрованих знань (Т. Єліна, Т. Усатенко) [3]; взаємозв'язки інтеграції та диференціації (А. Грітченко, В. Моргун П. Сікорський) [1; 6; 9]; міжпредметні зв'язки у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів (А. Грітченко, Т. Бугеря, Л. Демінська) [1; 6].

Поняття «диференціація» та «інтеграція» П. Сікорський розглядає як методологічний і дидактичний принцип, як одну із форм диференційованого та інтегрованого навчання. При цьому методологічний принцип диференціації передбачає поділ цілого на протилежні складові, подальше розчленування кожної зі складових частин на чергові протилежності, а також процес пошуку взаємодії протилежних складових суперечності шляхом інтеграції, тобто глибока диференціація в результаті передбачає інтеграцію як логічний етап розвитку, як певний ланцюг спіралі [9].

А. Грітченко, досліджуючи інтеграційно-диференційований підхід до професійної підготовки вчителя трудового навчання з формування в учнів системи знань сучасного агровиробництва, розуміє його як принцип, суть якого полягає в поєднанні інтеграції і диференціації в навчанні, цілеспрямованому прагненні дидактичної системи до встановлення й підтримки динамічної рівноваги між їх протилежними по суті, але одночасно взаємодоповнюючими один одного процесами [1].

Т. Єліна наголошує на підсиленні міжпредметних зв'язків засобами ознакової інтеграції та доводить: на сьогоднішній день предметна система навчання відображає традиційний розподіл (диференціацію) наукових галузей, що породжує деяку ізольованість навчальних предметів, відсутність системного сприйняття об'єкта навчання, ускладнює формування узагальнених знань та вмінь майбутнього фахівця відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики. На її думку, інтеграційний процес означає новостворення цілісного, що володіє системними якостями загальнонаукової, міжнаукової, а отже, і міждисциплінарної взаємодії, відповідними механізмами взаємозв'язку, а також змінами в елементах і функціях об'єкта навчання. Дослідниця вважає, що в процесі навчання інтеграцію можна здійснювати шляхом злиття в одному синтезованому курсі елементів різних навчальних предметів, сумачі основ наук у розкритті комплексних навчальних тем і проблем [3].

Погоджуємося з думкою вченої щодо необхідності інтеграції знань студентів, отриманих під час вивчення різних дисциплін, потреби в реалізації міждисциплінарних зв'язків, що сприятиме виявленню загальних для цілого ряду дисциплін провідних ідей, у межах яких доцільно інтегрувати різні види знань і поєднувати їх у єдині цілісні системи.

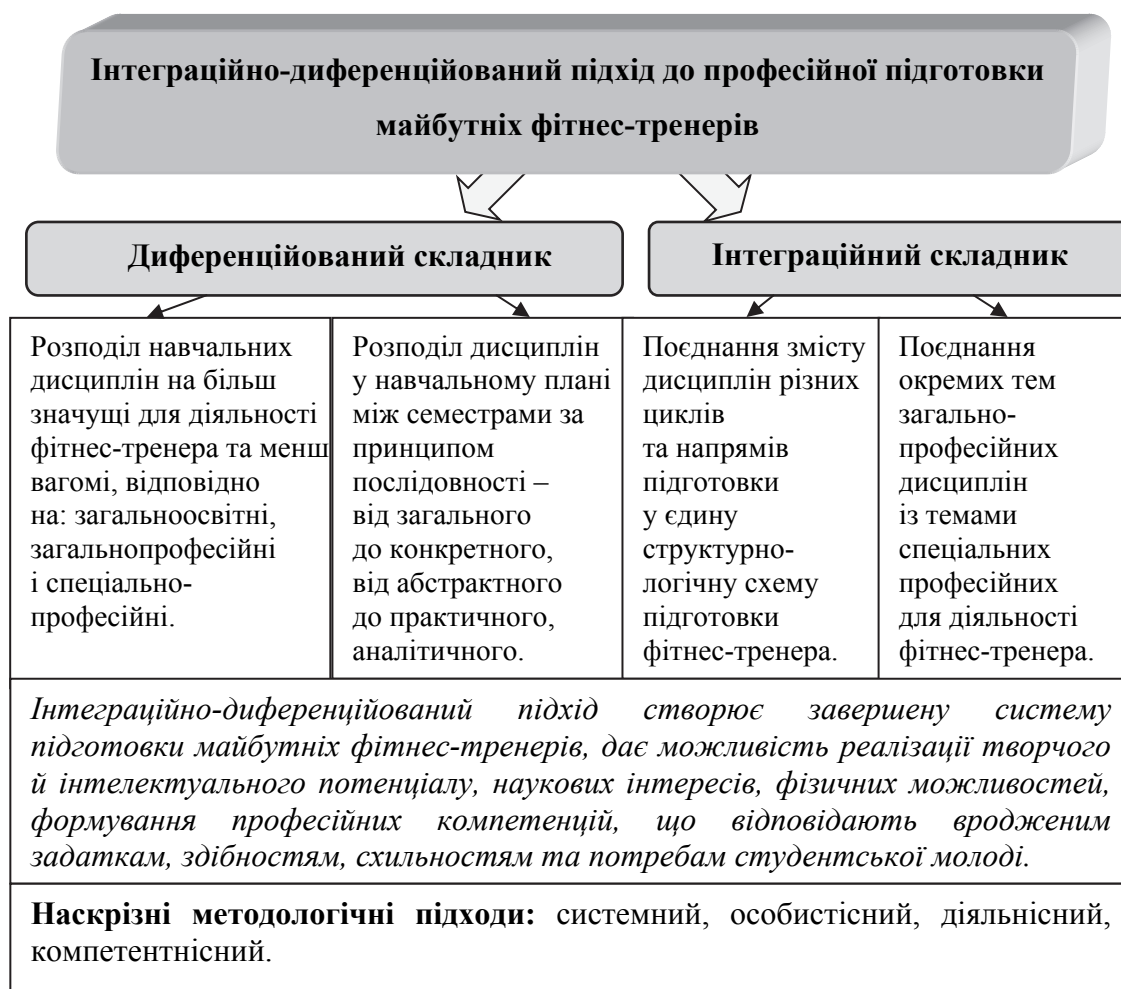
Проведений аналіз навчальних планів підготовки фахівців напрямів «Фізичне виховання» і «Здоров'я людини» виявив значну кількість тотожних дисциплін, що вказує на спорідненість цих напрямів. Не зважаючи на це, розуміємо: для підготовки професійно компетентного фітнес-тренера особливо за напрямом «Фізичне виховання», який у меншій мірі забезпечує високоякісну підготовку, недостатньо лише узгодження дисциплін за змістом, методикою чи послідовністю викладання. За таких умов необхідно зміцнювати міждисциплінарні зв'язки, забезпечувати взаємопроникнення окремих навчальних курсів, тобто їхню інтеграцію з метою формування цілісної узагальненої системи знань та професійних умінь нового якісного рівня.

Інтеграційна система професійної підготовки майбутнього фітнес-тренера, на нашу думку, характеризується низкою провідних ознак, які визначають її як цілісне утворення. До них належать: системність – наявність інтеграційних якостей, властивостей, якими не володіє жоден із елементів системи; цілісність – наявність складових, елементів,

компонентів, частин, із яких утворюється система; структурність – наявність певних зв'язків і відносин між частинами та елементами; функціональність – наявність функціональних характеристик системи в цілому й окремих її компонентів.

Ураховуючи результати наукових пошуків провідних учених і сутність нашого дослідження, під інтеграцією розуміємо, по-перше, поєднання змісту навчальних дисциплін із різних циклів у єдину структурно-логічну схему підготовки фітнес-тренера; по-друге, виділення та поєднання окремих тем загальнопрофесійних дисциплін, які містять інформацію, необхідну для діяльності фітнес-тренера, із темами спеціально-професійних дисциплін, що в сукупності забезпечить інтеграцію знань у єдиний цілісний процес і дасть можливість повноцінної професійної підготовки фітнес-тренера.

Мета реалізації інтеграційно-диференційованого підходу – гармонійно поєднати позитивні виявлення цих двох методологічних підходів у розвитку освітнього простору, забезпечити оптимальні умови навчання, формувати професійні компетентності, сприяти саморозвитку особистості, її творчого й продуктивного мислення (рис. 1).

Рис. 1. Структура інтеграційно-диференційованого підходу до професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів

Висновок. Отже, інтеграційно-диференційований підхід до професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів базується на сукупності принципів інтеграції та диференціації в опануванні навчальних дисциплін.

У цьому контексті принцип диференціації полягає в розподілі курсів залежно від пріоритетності їхнього вивчення для діяльності фітнес-тренера на загальноосвітній, загальнопрофесійній та спеціально-професійній, а також у розподілі дисциплін у навчальному плані між семестрами за принципом послідовності – від загального до конкретного від абстрактного до практичного, аналітичного; принцип інтеграції розкривається в поєднанні змісту дисциплін різних циклів (нормативних і вибіркового) та напрямів підготовки фахівців («Фізичне виховання», «Здоров'я людини») у єдиній структурно-логічній схемі підготовки фітнес-тренера, реалізації міждисциплінарних зв'язків для інтеграції різних видів знань, що забезпечують цілісну повноцінну підготовку фахівців.

Перспективними науковими розвідками вважаємо дослідження застосування компетентнісного, діяльнісного, особистісного, системного підходів у процесі професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грітченко А. Інтеграційно-диференційований підхід до професійної підготовки вчителя трудового навчання з формування в учнів системи знань сучасного аграрного виробництва / А. Грітченко // Псих.-пед. проблеми сільської школи : зб. наук. пр. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань : РВЦ «Софія», 2009. – Вип. 29. – С. 22-27.
2. Грязин И.Н. Методология права как диалектика правовознания (о структуре методологии права) / И.Н. Грязин // Методология права: общие проблемы и отраслевые особенности. – Тарту, 1988. – С. 4-24.
3. Єліна Т.О. Підсилення міжпредметних зв'язків засобами ознакової інтеграції/ Т.О. Єліна // Матер. міжнарод. науково-практ. Інтернет-конф. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/elina-to-pidsilennya-mizhpredmetnih-zvyazkiv-zasobami-oznakovoyi-integratsiyi>
4. Ипполитова Н.В. Взаимосвязь понятий «методология» и «методологический подход» / Н.В. Ипполитова // Вестник Южно-Уральского госуд. ун-та. – № 13 (146). – 2009. – 80 с.
5. Кравченко Л.М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти : монографія / Л.М. Кравченко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В.Г. Короленка. – Полтава: Техсервіс, 2006. – 420 с.
6. Моргун В.Ф. Интеграция и дифференциация образования: личностный и технологический аспекты / В.Ф. Моргун // Школьные технологии. – 2003. – № 3. – С. 4-9.
7. Педагогічний словник / [за ред. М. Ярмаченка]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
8. Рузавин Г. Методология научного познания : учеб.пособ. / Г. Рузавин. – М.: Юнити-дана, 2012. – 287 с.
9. Сікорський П.І. Теоретико-методологічні основи диференційованого навчання / П.І. Сікорський. – Л.: Каменяр, 1998. – 196 с.

REFERENCE

1. Ghritchenko A. Integhracijno-dyferencijovanyj pidkhdid do profesijnoji pidghotovky vchytelja trudovogho navchannja z formuvannja v uchniv systemy znanj suchasnogho aghrarnogho vyrobnyctva / A. Ghritchenko // Psykh.-ped. problemy siljsjkoji shkoly : zb. nauk. pr. / Uman. derzh. ped. un-t im. Pavla Tychyny. – Umanj : RVC «Sofija», 2009. – Vyp. 29. – S. 22-27.
2. Gryazin I.N. Metodologiya prava kak dialektika pravopoznaniya (o strukture metodologii prava) / I.N. Gryazin // Metodologiya prava: obshchie problemy i otraslevye osobennosti. – Tartu, 1988. – S. 4-24.
3. Jelina T.O. Pidsylennja mizhpredmetnykh zv'jazkiv zasobamy oznakovoji integhraciji/ T.O. Jelina // Mater. mizhнарод. naukovo-prakt. Internet-konf. – [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://intkonf.org/elina-to-pidsilennya-mizhpredmetnih-zvyazkiv-zasobami-oznakovoyi-integratsiyi>
4. Ippolitova N.V. Vzaimosvyaz ponyatij «metodologiya» i «metodologicheskij podkhdod» / N.V. Ippolitova // Vestnik Yuzhno-Uralskogo gosud. un-ta. – № 13 (146). – 2009. – 80 s.

5. Kravchenko L.M. Neperervna pedagoghichna pidgotovka menedzhera osvity : monografija / L.M. Kravchenko ; Polt. derzh. ped. un-t im. V.Gh. Korolenka. – Poltava: Tekhservis, 2006. – 420 s.
6. Morgun V.F. Integratsiya i differentsiatsiya obrazovaniya: lichnostnyy i tekhnologicheskyy aspekty / V.F. Morgun // Shkolnye tekhnologii. – 2003. – № 3. – S. 4-9.
7. Pedagoghichnyy slovnyk / [za red. M. Jarmachenka]. – K. : Pedagoghichna dumka, 2001. – 516 s.
8. Ruzavin G. Metodologiya nauchnogo poznaniya : ucheb.posob. / G. Ruzavin. – M.: Yunitidana, 2012. – 287 s.
9. Sikorskyj P.I. Teoretyko-metodologichni osnovy dyferencijovanogho navchannja / P.I. Sikorskyj. – L.: Kamenjar, 1998. – 196 s.

КОРНОСЕНКО О., ХОМЕНКО П.

ИНТЕГРАЦИОННО-ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ НАУЧНЫЙ ПОДХОД К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ФИТНЕС-ТРЕНЕРОВ

В статье конкретизировано содержание понятий «дифференциация» и «интеграция» в контексте подготовки будущих фитнес-тренеров; охарактеризован ряд ведущих признаков интеграционной системы подготовки специалистов этого направления: системность, целостность, структурность, функциональность. Разработана структура интеграционно-дифференцированного подхода к профессиональной подготовке будущих фитнес-тренеров. Установлено, что дифференцированная составляющая подхода заключается в распределении учебных дисциплин на более значимые для деятельности фитнес-тренера и менее весомые (общеобразовательные, профессиональные и специальные профессиональные); в распределении дисциплин в учебном плане между семестрам по принципу последовательности – от общего к частному, от абстрактного к практическому, аналитическому. Выявлено, что интеграционная составляющая подхода заключается в сочетании содержания дисциплин различных циклов подготовки в единую структурно-логическую схему подготовки фитнес-тренеров и объединении отдельных тем общепрофессиональных дисциплин с темами специальных профессиональных дисциплин.

Ключевые слова: интеграционно-дифференцированный подход, профессиональная подготовка, будущие фитнес-тренера.

KORNOSENKO O., HOMENKO P.

INTEGRATIONAL AND DIFFERENTIATIVE SCIENTIFIC APPROACH TO THE PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE FITNESS TRAINERS

The systematic analysis of scientific works devoted to the use of differentiated and integration methodological approaches is carried out, the general provisions of their application in the practice of training of modern specialists of different specialization are analyzed. The content of the concepts of "differentiation" and "integration" in the context of training future fitness trainers is specified. A differentiated approach is considered as a condition for the organization of an educational process, the essence of which is the openness and variability of learning, the diversity of methods, means and forms of organization of educational activities through measures that provide each student with the acquisition of knowledge and skills at the limit of his capabilities.

A number of leading features of the integration system of specialists training in this direction have been characterized: systemic character, characterized by the presence of the integrational qualities inherent in the system; Integrity, which manifests itself in the presence of components, components, parts from which the system is formed; Structural, as a combination of certain relationships and relations between parts and elements; Functionality - availability of functional characteristics of the system as a whole and its individual components.

The structure of the integration-differentiated approach to the training of future fitness trainers is developed. It is established that the differentiated component of the approach consists in the division of educational disciplines into more meaningful ones, for the activity of the fitness trainer and less important, respectively: general, general professional and special professional; The distribution of disciplines in the curriculum between the semesters on the principle of consistency - from general to concrete, from abstract to practical, analytical. It is revealed that the integration component of the approach is to combine the content of disciplines of different cycles and directions of preparation into a single structural and logical scheme of preparation of fitness trainers; Combining separate topics of general-professional disciplines with topics of special professional for fitness coach activities.

Key words: *integrational and differentiative approach, training future fitness trainers, future fitness trainers.*

Надійшла до редакції 3.01.2017 р.